

Mierzejewski, Paweł

Regulacja normatywna w zakresie przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych : (wymiar praktyczny na przykładzie województwa mazowieckiego)

Notatki Płockie 49/3-200, 38-44

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

REGULACJA NORMATYWNA W ZAKRESIE PRZEKSZTAŁCEN WŁASNOŚCIOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH. (WYMIAR PRAKTYCZNY NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO)

Prywatyzacja przedsiębiorstw publicznych, w tym przede wszystkim przedsiębiorstw państwowych (ujmowanych jako państwowy majątek produkcyjny), jest zjawiskiem występującym w niektórych krajach od wielu lat¹. W polskim systemie normatywnym pierwotnym oraz podstawowym aktem prawnym dotyczącym przedmiotowej materii była ustawa z dnia 13 VII 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych². Uchwalenie tej ustawy zapoczątkowało bez wątpienia przełomowe przedsięwzięcie, dotyczące reformy całej gospodarki, a służące zwłaszcza jej ustrojowemu przekształceniu w kierunku gospodarki wolnorynkowej. W celu wykonania zaś przyjętych założeń, mocą ustawy z tej samej daty³ powołany został Urząd Ministra Przekształceń Własnościowych, którego zakres kompetencji obejmował, zgodnie z art. 2 ustawy, wszelkie działania obejmujące realizację polityki państwa w dziedzinie przekształceń własnościowych. Minister Przekształceń Własnościowych, który w toku skomplikowanych procesów przekształceń własnościowych posiadał szeroki zakres uprawnień o złożonym i różnorodnym charakterze⁴, zobligowany był współdziałać z innymi organami administracji, które także wyposażono w możliwość podejmowania działań, w tym decyzji o charakterze władczym. Oceniając zaś praktyczne funkcjonowanie ustawy z dnia 13 VII 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, niezależnie od rozlicznych słów krytyki, istotnym okazał się problem ustalenia, z jakiego tytułu wypływają kompetencje organów administracyjnych (w tym Ministra Przekształceń Własnościowych) w zakresie działań w dziedzinie prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz określenia ich struktury prawnej i możliwości kontroli⁵. Jak powszechnie wiadomo, ze złożoności procesów przekształceń własnościowych wynikał bowiem i wynika nadal aspekt podejmowania w ich toku działań zarówno o charakterze cywilno-prawnym jak i administracyjno-prawnym. Z drugiej zaś strony określony układ kompetencji organów uczestniczących w toku przekształceń przekłada się na dynamikę kompleksowo ujmowanych procesów, nie tylko w wymiarze ogólnokrajowym ale także w wymiarze poszczególnych województw czy miast.

Wykorzystując przeto doświadczenia, jakie przyniosło stosowanie w praktyce „ustawy prywatyzacyjnej” oraz uchwalonej w dniu 30 kwietnia 1993 r. ustawy o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji⁶, w dniu 30 sierpnia 1996 r. uchwalona została ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji⁷. Jednocześnie, w ramach przebudowy centrum gospodarczego Rządu, utworzony został Urząd Ministra Skarbu Państwa⁸. Ogólne uprawnienia zaś Ministra Skarbu Państwa oraz zasady reprezentowania Skarbu Państwa określiła ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa⁹, w której to (art. 2)

enumeratywnie przedstawiono katalog zastrzeżonych kompetencji Zgodnie zaś z art. 1 tej ustawy, „ogólne zadania ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa określają przepisy odrębne”. Co oczywiste, w zakresie prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, odesłanie powyższe dotyczy przede wszystkim ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz rozporządzeń wykonawczych do tejże ustawy. W opinii wielu autorów, w odniesieniu do poprzednio obowiązujących przepisów, ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. stanowi bardziej obszerny i uporządkowany w swej treści akt prawny, wprowadzający zarazem nowe pojęcia oraz procedury jak i rozszerzający te dotychczas ustawodawstwu prywatyzacyjnemu znane¹⁰. W nowym stanie prawnym zakres kompetencji przysługujących Ministrowi Skarbu Państwa uległ rozszerzeniu nie tylko na etapie komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, czyli przekształcenia tego przedsiębiorstwa w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa¹¹ (art. 3 - 19 ustawy), ale również w toku prywatyzacji pośredniej (art. 31 a - 35 ustawy) i bezpośredniej (art. 39 - 54 ustawy). Ustawodawca zdecydował jednocześnie o wprowadzeniu nowej formy przekształceń - komercjalizacji z konwersją wierzytelności (art. 21 - 38 b ustawy), w generalnym założeniu polegającej na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem jego wierzycieli.

Wskazanie przedmiotowych zmian ustawodawczych, rzutuujących na zwiększenie dynamiki procesów przekształceń własnościowych oraz syntetyczne przedstawienie najważniejszych pojęć w dziedzinie komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, jako podstawa do przedstawienia praktycznego ich wymiaru stanowić będzie przedmiot poniższych, wstępnych rozważań niniejszego opracowania.

W odróżnieniu od „ustawy prywatyzacyjnej”, pochodzącej z 1990 r., ustawodawca w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji wprowadził ponownie do polskiego systemu prawa przekształceń własnościowych pojęcie komercjalizacji. Pierwotnie pojęcie to występowało na gruncie stosowania rozporządzenia Prezydenta RP z 17 marca 1927 r. o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych: przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji¹². Wtedy to definiowano komercjalizację jako nadawanie przedsiębiorstwom swoistych statutów, mocą których otrzymywały osobowość prawną, a co za tym idzie odrębność organizacyjną. Definicja legalna komercjalizacji zawarta zaś w obecnie obowiązującej ustawie, ujmując komercjalizację jako przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w spółkę¹³, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, spółka ta wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było

przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków. Niezależnie od kontrowersji i licznych polemik, oraz komplikacji w praktyce, jakie pojęcie komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego powszechnie budzi¹⁴, należy stwierdzić, iż komercjalizacja, stanowiąc swoistą metamorfozę¹⁵, prowadzi jedynie do przekształcenia podmiotu dotychczas istniejącego¹⁶. Komercjalizacja następująca w celu prywatyzacji (art. 3 ust. 1 ustawy prywatyzacyjnej z 1996 r.) dokonywana jest przez Ministra Skarbu Państwa działającego samoistnie; w przypadku, jeżeli komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego ma nastąpić w innym celu niż prywatyzacja, stosowną zgodę przed podjęciem decyzji przez Ministra Skarbu Państwa powinna wyrazić w formie uchwały Rada Ministrów (art. 3 ust. 2 ustawy). W literaturze przedmiotu¹⁷ podkreśla się, iż brak jest jednolitości charakteru działań Ministra Skarbu Państwa, co rodzi tym samym pytanie o charakter działań podejmowanych w sferze komercjalizacji. Wydaje się, iż Minister Skarbu Państwa, sporządzając za Skarb Państwa akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego¹⁸ (art. 9 ust. 1 ustawy), wykonuje uprawnienia majątkowe (właścicielskie Skarbu Państwa - sfera dominium), a jego akt oceniany być powinien jako czynność cywilnoprawna. Minister Skarbu Państwa władny jest podjąć stosowną decyzję z własnej inicjatywy, na wniosek organu założycielskiego przedsiębiorstwa państwowego, bądź też na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa państwowego i rady pracowniczej. W wypadku, gdy Minister Skarbu Państwa podejmuje decyzję o komercjalizacji z własnej inicjatywy, zobligowany jest zawiadomić o swoim zamiarze organy przedsiębiorstwa państwowego oraz organ założycielski¹⁹. Ustawa nakłada jednocześnie na dyrektora przedsiębiorstwa państwowego obowiązek doręczenia Ministrowi Skarbu Państwa kwestionariusza przedsiębiorstwa państwowego oraz dokumentów, wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 lutego 1997 r. w sprawie określenia wzoru kwestionariusza przedsiębiorstwa państwowego przeznaczonych do komercjalizacji oraz wykazu dokumentów niezbędnych do sporządzenia aktu komercjalizacji²⁰. Należy także zwrócić uwagę, iż Minister Skarbu Państwa może dokonać komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, jeżeli z uzasadnionym wnioskiem wystąpi do ministra sejmik województwa, na obszarze którego znajduje się siedziba przedsiębiorstwa, określona zgodnie ze wskazaniami art. 41 kodeksu cywilnego. Zgodnie ze wspomnianym wyżej art. 9 ust. 1 ustawy, na Ministrze Skarbu Państwa spoczywa obowiązek sporządzenia aktu komercjalizacji²¹. Mimo, iż ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji nie określa formy aktu komercjalizacji, ze względu na wskazaną w nim treść, powinien on zostać sporządzony w formie aktu notarialnego. Wydaje się to uzasadnione w kontekście przepisów kodeksu spółek handlowych, które to taką właśnie formę przewidują dla dokumentów założycielskich spółek kapitałowych²². Przepisy kodeksu spółek handlowych ustawa nakazuje zaś wprost stosować do spółek powstałych w wyniku komercjalizacji. Oznacza to tym samym, iż uwzględniając kompetencje do reprezentowania Skarbu Państwa, Minister Skarbu Państwa wstę-

puje w rolę walnego zgromadzenia akcjonariuszy bądź zgromadzenia wspólników. Władny jest zatem powoływać członków rady nadzorczej spółki (art. 11 ust. 1 ustawy, art. 12 ust. 1), jak również uchwalić zaprzestanie działania rady nadzorczej oraz odwołać jej członków (art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1). Na mocy zaś art. 17 ust. 2 i 3, Minister Skarbu Państwa, pełniący funkcję walnego zgromadzenia postanowić może o przeprowadzeniu konkursu w celu zlecenia osobie fizycznej lub prawnej zarządu w spółce (kontrakt menedżerski) jak również o wyrażeniu zgody na zawarcie stosownej umowy. Wreszcie Minister Skarbu Państwa władny jest wyrazić zgodę na takie czynności spółki powstałej w wyniku komercjalizacji jak zawiązanie innej spółki, objęcie albo nabycie akcji innej spółki czy zbycie nabytych lub objętych akcji innej spółki.

W art. 21 - 30 ustawy prywatyzacyjnej, unormowano tzw. komercjalizację z konwersją wierzytelności. W uzasadnieniu projektu poselskiego ustawy podnoszono, iż intencją ustawodawcy było umożliwienie przekształcenia w spółkę kapitałową również tym przedsiębiorstwom państwowym, które ze względu na ich złą kondycję ekonomiczno-finansową (tj. ujemny bilans spowodowany nadmiernym zadłużeniem) nie kwalifikują się wedle przepisów ustawy do komercjalizacji w trybie zwykłym, uregulowanej w Dziale II ustawy²³. Przekształcenie prywatyzacyjne przedsiębiorstwa państwowego polegać miało na wykorzystaniu instytucji komercjalizacji, przy czym wspólnikami powstałej spółki mieli stawać się dotychczasowi wierzyciele przedsiębiorstwa²⁴. Co ważne, Minister Skarbu Państwa mógł przekształcić przedsiębiorstwo państwowe spełniające warunki z art. 21 ust. 1 ustawy w spółkę i to jedynie w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Warunkiem wszczęcia tej procedury prywatyzacyjnej był wniosek dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, złożony do Ministra Skarbu Państwa w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (art. 25 ust. 1). Sam minister zobligowany został na mocy ustawy do przedstawienia wierzycielom posiadającym tzw. wierzytelności konwertowalne projektu aktu komercjalizacji z konwersją wierzytelności. Samo przekształcenie było możliwe, gdy zgodę na objęcie udziałów w spółce wyraziła część wierzycieli posiadająca ponad 50% sumy wierzytelności konwertowalnych i częściowo umarzalnych (art. 24 ust. 1- 3). Przyjęto jednocześnie swoiste domniemanie, iż brak pisemnej odmowy objęcia udziałów za wierzytelności na warunkach określonych w projekcie aktu komercjalizacji, oznaczał zgodę na takie objęcie i równoczesne przystąpienie do spółki (art. 26 ust. 2 ustawy). Ustawodawca nakazał nadto, do spółek powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego na podstawie przepisów Działu III ustawy, odpowiednie stosowanie przepisów Działu II. Tym samym kompetencje Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do spółki utworzonej z udziałem wierzycieli, a więc sprywatyzowanej częściowo, określać należy z zachowaniem pewnych modyfikacji, płynących ze specyfiki powstałej spółki.

Z kolei w Dziale IV ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, w art. 31 a - 38 b zawarło uregulowania dotyczące tzw. prywatyzacji pośredniej.

Dział IV podzielony został na dwa rozdziały, w których unormowano kolejno: zbywanie akcji oraz uprawnienia pracowników do nabywania akcji. Ze względu na to, że prywatyzacja omawianego rodzaju wiąże się z powstaniem spółki kapitałowej, której akcje lub udziały w kapitale należące do Skarbu Państwa są następnie zbywane (art. 1 ust. 2 pkt 1), prywatyzacja ta według ustawy prywatyzacyjnej z 1990 r. określana była mianem prywatyzacji kapitałowej. Obecnie używane określenie, dotyczące tej ścieżki przekształceń własnościowych trafne jest z tego powodu, iż prywatyzacja następuje dopiero wraz ze zbyciem wszystkich akcji lub udziałów należących do Skarbu Państwa. Udostępnienie udziałów lub akcji podmiotom innym niż reprezentujące własność państwową oznacza, że spółka jest jeszcze w trakcie prywatyzacji²⁵. Organem właściwym do prowadzenia prywatyzacji pośredniej w opisanym powyżej rozumieniu ustawodawca uczynił Ministra Skarbu Państwa²⁶ (pierwotnie kompetencje te przysługiwały również Agencji Prywatyzacji, która to przestała istnieć w 2002 r. na mocy nowelizacji ustawy prywatyzacyjnej). Pierwszym etapem na drodze prywatyzacji pośredniej jest, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy, sporządzenie analizy mającej na celu ustalenie sytuacji prawnej majątku spółki, stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa spółki, oszacowania wartości przedsiębiorstwa oraz oceny realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska. Jak słusznie zauważa prof. Wojciech Katner „doświadczenia prywatyzacyjne na tle ustawy z 1990 r. pokazały, że dopóty nie można dokonywać przekształceń własnościowych, dopóki nie jest klarowna sytuacja prawna mienia (majątku) podlegającego przekształceniom. Nie można dokonywać przewłaszczeń, jeśli dokonujący ich nie ma prawnego upoważnienia, zwłaszcza gdy nie jest właścicielem mienia (*zasada nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*). Oprócz tego należy podnieść, iż wynik w/w analizy może mieć istotne znaczenie dla wyboru trybu zbywania akcji w procesie prywatyzacji kapitałowej, jak również dla ustalenia warunków, jakie mogą być stawiane tzw. inwestorom strategicznym²⁷. Szczegółowe kwestie związane z analizą zawarte są w rozporządzeniu Rady Ministrów z 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy (Dz. U. nr 64, poz. 408 z późn. zm.). Na mocy zaś art. 32 ust. 3 ustawy prywatyzacyjnej, Minister Skarbu Państwa przed zaoferowaniem akcji do zbycia może zobowiązać spółkę do wprowadzenia w jej przedsiębiorstwie zmian wynikających z wymogów ochrony środowiska, a w szczególności wynikających z wyżej opisanej analizy. Same akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybach wskazanych w art. 33 ust. 1 pkt 1 - 4. Oferta ogłoszona publicznie, przetarg publiczny, rokowania podjęte na podstawie publicznego zaproszenia oraz przyjęcie oferty przez podmiot ogłaszający wezwanie nie wykluczają się wzajemnie i mogą mieć zastosowanie w toku prywatyzacji tej samej spółki. Ma to znaczenie, patrząc przez pryzmat umożliwienia koncentracji większej liczby

akcji spółki bądź w rękach stosunkowo wąskiej grupy inwestorów, bądź w rękach wspomnianego wcześniej potencjalnego inwestora strategicznego. Analizując ścieżkę prywatyzacji pośredniej, należy również wspomnieć o uregulowaniach zawartych w art. 36 - 38 b, statujących uprawnienie pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych do nieodpłatnego nabycia do 15 % akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru, którzy to akcje (udziały) należące do Skarbu Państwa nabywają w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia (10 grup). Następną ścieżką prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, uregulowana w Dziale V ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji w art. 39 - 54, stanowi potwierdzenie tezy, iż polski zindywidualizowany model przekształceń własnościowych cechuje wielość możliwych metod prywatyzacyjnych²⁸. Prywatyzacja bezpośrednia, bo o niej mowa, to w założeniu ustawodawcy metoda prywatyzacyjna skierowana do przedsiębiorstw państwowych, które określić można jako małe lub średnie. Ten tryb przekształceń własnościowych znany był także ustawie prywatyzacyjnej, pochodzącej z 1990 r., mimo iż prawodawca tak go *expressis verbis* nie nazywał (art. 37 i nast. ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych)²⁹. Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 2 obecnie obowiązującej ustawy prywatyzacyjnej, prywatyzacja polega minna rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego lub spółki powstałej w wyniku komercjalizacji na zasadach określonych ustawą przez:

- a) sprzedaż przedsiębiorstwa,
- b) wniesienie przedsiębiorstwa do spółki,
- c) oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania³⁰.

Z kolei w art. 41. ust. 1 ustawy wskazano organ, na którym spoczywa całościowe dokonanie prywatyzacji bezpośredniej. Organem tym, działającym w imieniu Skarbu Państwa, jest organ założycielski przedsiębiorstwa państwowego (najczęściej wojewoda), który za zgodą Ministra Skarbu Państwa wydaje (obligatoryjnie) stosowne zarządzenie o prywatyzacji bezpośredniej³¹. Wydając zarządzenie o prywatyzacji bezpośredniej, organ założycielski określa sposób tej prywatyzacji oraz osobę, która w imieniu Skarbu Państwa prywatyzacji tej dokonuje. Posługując się terminologią ustawy określamy tę osobę mianem "pełnomocnika do spraw prywatyzacji". Do jego głównych zadań należy przejęcie funkcji od organów przedsiębiorstwa, których działalność z dniem wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej ustaje, sporządzenie bilansu zamknięcia oraz wystąpienie do sądu rejestrowego o wykreślenie przedsiębiorstwa państwowego z rejestru (czynność finalna). Pełnomocnik ten, przede wszystkim działając w granicach swego umocowania składa w stosownej formie oświadczenia o sprzedaży przedsiębiorstwa, wniesieniu go do spółki albo oddaniu do odpłatnego korzystania³². Jednocześnie pełnomocnik do spraw prywatyzacji zobligowany został, mocą art. 43 ust. 3 ustawy, do zawiadomienia Ministra Skarbu Państwa o dokonaniu wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego z rejestru. W przypadku oddania przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania³³, akcjonariuszami tzw. spółki pracow-

niczej³⁴ powinny być wyłącznie osoby fizyczne. Minister Skarbu Państwa władny jest jednak zezwolić na uczestnictwo w spółce osobom prawnym (przed dniem akcesji Polski do struktur europejskich oprócz osób prawnych stosowne zezwolenie musiały również uzyskiwać osoby fizyczne zamieszkałe za granicą). Równocześnie Minister Skarbu Państwa może w trybie art. 51 ust. 1 pkt 4 wyrazić zgodę na oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania na rzecz spółki, która nie spełnia warunku objęcia co najmniej 20% akcji przez osoby nie zatrudnione w prywatyzowanym przedsiębiorstwie państwowym. Samą umowę o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania³⁵ zawiera organ założycielski³⁶.

Należy także wspomnieć o treści art. 68 i 69 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji. Zgodnie z tymi uregulowaniami, przepisy ustawy prywatyzacyjnej oraz wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze stosuje się odpowiednio do komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw komunalnych. Określone zaś w ustawie kompetencje Ministra Skarbu Państwa lub organu założycielskiego w odniesieniu do prywatyzowanego przedsiębiorstwa komunalnego wykonuje organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego oraz organ wykonawczy związku takich jednostek, z zastrzeżeniem kompetencji organów stanowiących. Z kolei wójt lub burmistrz (także prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa) oraz organ wykonawczy związku jednostek samorządu terytorialnego zobligowani są do składania Ministrowi Skarbu Państwa informacji dotyczących prywatyzacji mienia komunalnego³⁷.

Powyższe syntetyczne przedstawienie obowiązującej regulacji normatywnej, stanowiącej podstawę prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, której kształt w dużym stopniu uzależniony jest od kompetencji określonych organów, pozwala nam teraz wskazać w dalszych rozważaniach niniejszego opracowania praktyczny wymiar przekształceń na terenie województwa mazowieckiego oraz dokonania prywatyzacyjne w odniesieniu do niektórych płockich podmiotów gospodarczych³⁸. W rozważaniach tych wyszczególniono dane dotyczące określonych ścieżek prywatyzacyjnych, dokonano ich porównania oraz zawarto określone odniesienia do przebiegu prywatyzacji w ujęciu globalnym.

Otóż według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 1990 - 2003 w całym województwie mazowieckim procesami przekształceń własnościowych objęto łącznie 642 istniejące przedsiębiorstwa państwowe, nie uwzględniając państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa³⁹. W skali zaś całego kraju procesy przekształceń własnościowych obejmowały w tym czasie ogółem 5401 przedsiębiorstw.

Przez przedsiębiorstwa państwowe objęte prywatyzacją w ujęciu kompleksowym rozumieć należy:

1. przedsiębiorstwa państwowe przekształcone w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa w celu prywatyzacji jak i w celu ich restrukturyzacji,
2. przedsiębiorstwa państwowe przekształcone w spółki z udziałem wierzycieli w wyniku komercjalizacji z konwersją wierzytelności,

3. przedsiębiorstwa prywatyzowane metodą bezpośrednią jak również znajdujące się w prywatyzacji bezpośredniej,
4. przedsiębiorstwa państwowe zlikwidowane z przyczyn ekonomicznych, w oparciu o ustawę z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁴⁰, jak również znajdujące się w stanie likwidacji.

Z ogólnej liczby 642 przedsiębiorstw państwowych w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa przekształconych zostało 154 przedsiębiorstwa (52 przedsiębiorstwa sprywatyzowano pośrednio). Likwidacji poddanych zostało 216 przedsiębiorstw, a 272 przedsiębiorstwa ze wskazanej powyżej ogólnej liczby poddano prywatyzacji bezpośredniej.

W skali całego kraju skomercjalizowano dla porównania 1541 przedsiębiorstw, 1825 poddanych zostało likwidacji, a 2035 prywatyzowano w oparciu o metodę tzw. prywatyzacji bezpośredniej⁴¹. 14 przedsiębiorstw państwowych objęto komercjalizacją z konwersją wierzytelności, a 512 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa wniesiono do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych.

Zestawiając przewidziane przez ustawę ścieżki prywatyzacyjne, jednoznacznie można wskazać, iż to prywatyzacja bezpośrednia charakteryzuje się większą efektywnością w stosunku do prywatyzacji pośredniej. Taka konkluzja wynika z faktu, iż prywatyzacji pośredniej poddawane są najczęściej przedsiębiorstwa duże, o silnej pozycji ekonomicznej, dla których trudno jest znaleźć odpowiedniego inwestora (najczęściej zagranicznego). Inwestor taki sprostać musi stawianym przed nim warunkom finansowym oraz musi być podmiotem zdolnym do realizacji pakietu socjalnego, jako nieodłącznej części przekształcenia przedsiębiorstwa.

Dlatego też do końca 2003 r. sprywatyzowano w Polsce pośrednio jedynie 335 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, z których 113 z udziałem inwestora zagranicznego. Prywatyzacja bezpośrednia, co wskazano wcześniej, objęła ogółem 2035 przedsiębiorstw państwowych, zaś procesy prywatyzacyjne zakończono w 1959 przedsiębiorstwach, czyli w 96,3%.

W samym województwie mazowieckim w latach 1990-2003 sprywatyzowano w oparciu o metodę prywatyzacji bezpośredniej 238 przedsiębiorstwa państwowe. Z przedmiotowej ogólnej liczby przedsiębiorstw sprywatyzowanych bezpośrednio 53 sprzedano, majątek 22 z nich został wniesiony do spółki Skarbu Państwa, a do odpłatnego korzystania („leasing prywatyzacyjny” lub inaczej „pracownicza prywatyzacja lewarowana”) oddano 155 z nich. Jednocześnie w stosunku do 8 przedsiębiorstw państwowych zastosowano mieszane sposoby zbycia mienia. Analizując z kolei przedsiębiorstwa państwowe podlegające przekształceniom mające swoją siedzibę na terenie województwa mazowieckiego patrząc przez pryzmat miasta w obrębie którego zlokalizowane zostało przedsiębiorstwo, najwięcej z nich posiadało bądź posiada własną siedzibę na terenie Warszawy. Zgodnie z wykazem projektów prywatyzacyjnych w trybie art. 37 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz art. 39 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (prywatyzacja bezpośrednia), które Minister Przekształceń Własnościowych (w latach 1990-1996) oraz Minister Skarbu Pań-

stwa (1996-2004) zaakceptował⁴², na 279 przedsiębiorstw państwowych jedynie 122 miało swoją siedzibę poza Warszawą. W dalszej kolejności prywatyzacją objęto przedsiębiorstwa zlokalizowane w takich miejscowościach jak Płock, Ciechanów (w mieście tym funkcjonuje Delegatura Ministra Skarbu Państwa), Płońsk, Pułtusk, Radom, Piaseczno, Ostrołęka, Grodzisk Mazowiecki, Pruszków, Sierpc, Garwolin, Drobin, Gostynin, Mława, Grójec, Siedlce, Sochaczew oraz inne. Także analiza wykazu dotyczącego jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego⁴³ prowadzi do wniosku, iż większość tych przedsiębiorstw miała swoją siedzibę zlokalizowaną na terenie miasta stołecznego Warszawy.

Przechodząc do ostatniej części niniejszego opracowania, chciałbym w niej ukazać przebieg procesów prywatyzacyjnych w Płocku w odniesieniu do niektórych przedsiębiorstw państwowych. Najważniejsze jednak miejsce z uwagi na złożoność samego procesu prywatyzacyjnego oraz znaczenie danych podmiotów gospodarczych dla miasta Płocka będą miały rozważania dotyczące PKN ORLEN S.A., Zakładu Energetycznego Płock S.A. oraz Cukrowni Borowiczki S.A.⁴⁴

Rozpoczynając, wskazać należy w pierwszym rzędzie na dokonania prywatyzacyjne metodą prywatyzacji bezpośredniej, która z uwagi na okoliczność, iż dotyczy podmiotów mniejszych uznawana jest za bardziej efektywną. O czym wspomniano już wcześniej, ta metoda prywatyzacji leży generalnie w gestii wojewodów, którzy rozpoczynają jej proces przygotowując przedsiębiorstwo państwowe, wyłaniają potencjalnych inwestorów, ustalają warunki transakcji, a po uzyskaniu zgody Ministra Skarbu Państwa finalizują proces prywatyzacji i podpisują w imieniu Skarbu Państwa odpowiednie umowy z inwestorem⁴⁵. Zgodnie z wykazem projektów prywatyzacyjnych w trybie art. 37 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych/ art. 39 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r. Minister Przekształceń Własnościowych (1990-1996) oraz Minister Skarbu Państwa (1996-2004) zaakceptował następujące projekty prywatyzacyjne, dotyczące płockich przedsiębiorstw:

1. Mazowieckie Biuro Projektów „Mapro” w Płocku, akceptacja w dniu 5 lutego 1991 r., wykreślenie przedsiębiorstwa z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 20 września 1991 r.,
2. Przedsiębiorstwo Jajczarsko - Drobiarskie w Płocku, akceptacja w dniu 14 października 1991 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 9 września 1992 r.,
3. Płockie Przedsiębiorstwo Robót Mostowych w Płocku, akceptacja w dniu 30 października 1992 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 28 czerwca 1993 r.,
4. Płockie Przedsiębiorstwo Konstrukcji Stalowych i Urządzeń Przemysłowych „Mostostal” w Płocku, akceptacja w dniu 30 grudnia 1992 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 8 czerwca 1993 r.,
5. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „Izokor-Instal” w Płocku, akceptacja w dniu

30 czerwca 1994 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 28 grudnia 1994 r.,

6. Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne w Płocku, akceptacja w dniu 10 maja 1995 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 30 września 1996 r.,
7. Płocka Drukarnia Akcydensowa w Płocku, akceptacja w dniu 24 lutego 2000 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 27 lipca 2000 r.,
8. Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Płocku, akceptacja w dniu 31 stycznia 2001 r., wykreślenie z rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 8 lipca 2002 r. Mimo akceptacji prywatyzacyjnej Płocki Kombinat Budowlany oraz Przedsiębiorstwo Nasienne „Centrala Nasienne” w Płocku wobec złej sytuacji ekonomiczno - finansowej zmuszone były złożyć wnioski o ogłoszenie upadłości (odpowiednio w 1996 r. oraz 2000 r.).

Z kolei z przedsiębiorstw mających siedzibę w okolicach Płocka, podlegających przekształceniom własnościowym wskazać trzeba na następujące z nich: Przedsiębiorstwo Konserwacji Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych w Gostyninie, Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Gostyninie, Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjno-Montażowych w Drobinie, Zakłady Piwowarskie w Sierpcu, Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Przemysłu Paszowego „Bacutil” w Sierpcu, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Usług Inwestycyjnych w Ciechanowie, Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Ciechanowie, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu Wewnętrznego „WPHW” w Ciechanowie, Fabryka Narzędzi „Fonar” w Ciechanowie, Ciechanowska Fabryka Obrabiarek w Ciechanowie, Przedsiębiorstwo Handlu Sprzętem Rolniczym „Agroma” w Ciechanowie.

Spośród zaś największych funkcjonujących zakładów na terenie Płocka komercjalizacji, czyli przekształceniu w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa poddano:

1. Płockie Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych „Instal”,
2. Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne w Płocku,
3. Zakład Energetyczny w Płocku,
4. Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku,
5. Przedsiębiorstwo Cukrownia „Borowiczki”,
6. Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Płocku.

Analizując poszczególne dokonania prywatyzacyjne w odniesieniu do powyższej grupy przedsiębiorstw, chciałbym pokrótce wskazać, o czym wspomniałem już wcześniej, na złożoność tych dokonań na przykładzie Cukrowni Borowiczki, Zakładu Energetycznego oraz Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych. Złożoność ta wynika niejako z samych regulacji prawnych, którymi objęto określone sektory gospodarki jak i wielość zaistniałych przekształceń prowadzących do wykreowania nowego właściciela.

W przypadku pierwszego z podmiotów - Przedsiębiorstwa Cukrownia Borowiczki wskazać należy, iż po dokonanej komercjalizacji i zmianie nazwy na Cukrownia Borowiczki S.A. podmiot ten został połączony mocą posta-

nowienia Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 30 września 2003 r. z Krajową Spółką Cukrową S.A. Krajowa Spółka Cukrowa S.A. powstała w dniu 26 sierpnia 2002 r., mocą decyzji ministra Skarbu Państwa, w wyniku konsolidacji trzech istniejących spółek cukrowych Skarbu Państwa. Bazą dla jej powołania była zaś Mazowiecko - Kujawska Spółka Cukrowa oraz decyzja Sejmu RP, który w dniu 21 czerwca 2001 r. przyjął ustawę o regulacji rynku cukru⁴⁶. Ustawa ta zakładała połączenie niesprywatyzowanych wcześniej spółek cukrowych i spółek - cukrowni w jeden duży podmiot zdolny do sprostania konkurencji firm zagranicznych. Jako docelową strukturę Krajowej Spółki Cukrowej wybrano formę koncernu, który zastąpił dotychczasowy układ holdingowy oraz wzmocnił więzi strukturalno - organizacyjne pomiędzy polskimi zakładami.

W przypadku prywatyzacji Zakładu Energetycznego Płock wskazać należy, iż po uzyskaniu samodzielności i rozpoczęciu z dniem 1 stycznia 1989 r. działalności jako przedsiębiorstwo państwowe, w dniu 2 sierpnia 1993 r. powołano jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - Zakład Energetyczny Płock S.A. W związku z dalszymi przekształceniami, od dnia 1 stycznia 1996 r. zaczęła funkcjonować Grupa Kapitałowa ZEP S.A., składająca się z ZEP S.A. oraz 12 niezależnych ekonomicznie podmiotów gospodarczych. W roku 2000 grupa kapitałowa obejmowała ZEP S.A. oraz 18 podmiotów zależnych: 7 rejonów energetycznych, 11 spółek typu „centrum” oraz jedną spółkę stowarzyszoną. W wyniku dokonanych przekształceń własnościowych przeprowadzono jednocześnie decentralizację zarządzania, powodującą poprawę efektywności wszelkich działań w zakresie eksploatacji i modernizacji sieci elektroenergetycznych. Następnie 7 rejonów energetycznych zastąpiono dwiema spółkami dystrybucyjnymi, spółką obrotową oraz spółką realizującą funkcję Centralnej Dyspozycji Ruchu i Telefonicznego Centrum Zgłoszeniowego. Obecnie wobec rządowych planów prywatyzacyjnych, zakładających konsolidację określonych sektorów gospodarki ZEP S.A. oraz siedem innych spółek dystrybucyjnych tworzy Zgrupowanie G - 8, w ramach którego przeprowadzony będzie finalny proces prywatyzacji⁴⁷.

Moim zdaniem najciekawszym przykładem prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w odniesieniu do przedsiębiorstw zlokalizowanych w Płocku są przekształcenia, którymi objęto ówczesne Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne w Płocku. Otóż poprzednik prawny Petrochemii Płock S.A., przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne - w budowie” zostało utworzone na podstawie Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 29 grudnia 1959 r. Zarządzenie w sprawie utworzenia Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych było kilkakrotnie zmieniane. Do ważniejszych zmian należy zmiana dokonana w dniu 11 sierpnia 1965 r., na mocy której Minister Przemysłu Chemicznego zmienił nazwę przedsiębiorstwa na „Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne”. Zmieniono również przedmiot działalności przedsiębiorstwa, który obejmował przeróbkę ropy naftowej na paliwa, oleje smarowe i asfalty oraz przetwarzanie gazów rafineryjnych, benzyn i innych węglowodorów na półprodukty oraz detergenty i tworzywa

szlucyjne. Kolejna zmiana przedmiotu działalności przedsiębiorstwa nastąpiła w drodze Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 26 października 1971 r., który od dnia 1 stycznia 1972 r. obejmował przeróbkę ropy na produkty naftowe oraz produkcję petrochemiczną. Ponadto od tego dnia zwierzchni nadzór nad przedsiębiorstwem zaczął sprawować Minister Przemysłu Chemicznego przez Zjednoczenie Przemysłu Rafineryjnego i Petrochemicznego „Petrochemia”. W dniu 29 czerwca 1993 r. na podstawie art. 5 ust. 1 pkt. 1 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych Minister Przekształceń Własnościowych reprezentujący Skarb Państwa przekształcił przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne „Petrochemia” z siedzibą w Płocku w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa, ze skutkiem od dnia wpisania spółki do rejestru handlowego. Firma spółki brzmiała „Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne Spółka Akcyjna”, przy czym spółka mogła używać skrótu firmy „Petrochemia Płock S.A.”. Siedzibą spółki było miasto Płock. Spółka została wpisana do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Płocku - Wydział Gospodarczy z dniem 1 lipca 1993 r. W dniu 30 września 1996 r. w związku z realizacją Programu Restrukturyzacji i Prywatyzacji Sektora Naftowego, ówczesny Minister Przekształceń Własnościowych dokonał przeniesienia własności 31.500.000 akcji imiennych Petrochemii Płock na rzecz spółki Skarbu Państwa - Nafty Polskiej S.A. W tym dniu Nafta Polska stała się Podmiotem Dominującym w stosunku do Spółki⁴⁸. W roku 1999 r. władze Petrochemii Płock S.A. postanowiły połączyć spółkę z drugim przedsiębiorstwem z tej samej branży - Centralą Produktów Naftowych (CPN), w wyniku czego powstał Polski Koncern Naftowy S.A. W roku 2000 zarząd spółki zdecydował z kolei o zmianie jej nazwy na PKN ORLEN S.A. Od 1999 r. akcje koncernu obecne są na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz na London Stock Exchange. Obecnie, w wyniku dokonanych przekształceń prywatyzacyjnych struktura akcjonariatu PKN ORLEN S.A. przedstawia się zaś następująco: Nafta Polska 17,3%, Skarb Państwa 10,2%, The Bank of New York 10,9%, CU OFE 5,8%, Kulczyk Holding 5,6% oraz pozostali akcjonariusze.

Reasumując rozważania niniejszego opracowania, w którym przedstawiłem obowiązującą w dziedzinie przekształceń własnościowych regulację normatywną oraz jej wymiar praktyczny na przykładzie województwa mazowieckiego, stwierdzić należy, iż właśnie regulacja prawna w głównej mierze decyduje o kształcie i dynamice polskiej prywatyzacji. Dokonania prywatyzacyjne w poszczególnych województwach czy pojedynczych miastach takich jak Płock wskazują, iż zapoczątkowane w 1990 r. procesy są nader złożone i wieloaspektowe; wiele z nich znajduje się w fazie mniejszego bądź większego zaawansowania. Kompleksowa i w pełni obiektywna ich ocena będzie możliwa dopiero wówczas, gdy cały majątek państwowy zostanie sprywatyzowany, a nowe wykorzystanie potencjału ekonomicznego i ludzkiego przedsiębiorstw państwowych stanowić będzie w przyszłości o sile polskiej gospodarki.

- 1 Zob. L. Bar: *Władcze i samorządne działania w procesie prywatyzacji przedsiębiorstw*, PiP nr 10/1990, s. 19.
- 2 Dz. U. nr 51, poz. 298 z późn. zm.
- 3 Dz. U. nr 51, poz. 299.
- 4 Szczegółowo kompetencje te wymienia Ludwik Bar: op. cit., s. 22 - 25.
- 5 Por. M. Guziński, T. Kocowski: *Struktura prawna władczych działań organów administracji w procesie prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego*, PiP nr 9/1994, s. 62.
- 6 Dz. U. nr 44, poz. 202 z późn. zm.
- 7 Dz. U. nr 118, poz. 561 z późn. zm. Pierwotnie tytuł ustawy brzmiał „ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych”. Tytuł ustawy został zmieniony na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 240, poz. 2055).
- 8 Tym samym likwidacji uległ Urząd Ministra Przekształceń Własnościowych.
- 9 Dz. U. nr 106, poz. 493 z późn. zm.
- 10 Zob. W. J. Katner: *Komercjalizacja i prywatyzacja*. Komentarz, Warszawa 2003, s. 12 - 16, C. Kosikowski [w:] C. Kosikowski, M. Śniegucki: *Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych*. Komentarz do ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r., Warszawa 1997, s. 11.
- 11 Na ten temat por. J. Szwaja: *Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa. Zagadnienia ustrojowe*, Studia Prawnicze z. 1-4/1995, s. 5 - 23, G. Bieniek: *Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych według ustawy z 30 sierpnia 1996 r. - część pierwsza*, PiZS nr 6/1997, s. 15 - 21.
- 12 Dz. U. nr 25, poz. 195.
- 13 Zgodnie z art. 2 pkt. 1, „ustawy prywatyzacyjnej” z roku 1996 r., ilekroć w ustawie mowa jest o spółce należy przez to rozumieć spółkę akcyjną lub spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.
- 14 Por.: D. Kostecka: *Charakter prawny komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego*, „Studia Prawnicze” z. 2/1995, s. 71.
- 15 Zob. J. Jacyszyn: *Wokół ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*, Rejent nr 2/1997, s. 7.
- 16 W. J. Katner: op. cit., s. 45.
- 17 D. Kostecka: op. cit., s. 72.
- 18 W akcie komercjalizacji ustala się: statut spółki akcyjnej bądź akt założycielski spółki z o.o. oraz imiona i nazwiska członków organów pierwszej kadencji spółki powstałej w wyniku komercjalizacji.
- 19 Oczywiście Minister Skarbu Państwa nie zawiadamia organu założycielskiego przedsiębiorstwa państwowego, w sytuacji, gdy sam pełni jego rolę.
- 20 Dz. U. nr 22, poz. 114 z późn. zm.
- 21 Powszechnie przyjmuje się, iż akt komercjalizacji jest czynnością o charakterze cywilnoprawnym
- 22 A. Powalowski [w:] J. Ciechanowicz-McLean, A. Powalowski: *Prawo gospodarcze publiczne. Zarys wykładu*, Warszawa 2003, s. 151.
- 23 J. Grabowski: *Ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 2001, s. 89-90.
- 24 A. Powalowski: op. cit., s. 156.
- 25 Tak W. J. Katner: op. cit., s. 115.
- 26 J. Grabowski: op. cit., s. 115.
- 27 W. J. Katner: op. cit., s. 118.
- 28 Por. S. Morawska: *Najwyższa Izba Kontroli a prywatyzacja*, Warszawa 2001, s. 33.
- 29 Por. Cezar Kosikowski: op. cit., s. 131.
- 30 W art. 39 ust. 1 ustawy, ustawodawca jeszcze raz przytacza niniejszą definicję, precyzując, na czym polega prywatyzacja bezpośrednia.
- 31 Organ założycielski, jako organ administracji państwowej oddziałuje na przedsiębiorstwo państwowe władczo. Tym samym zarządzenie o prywatyzacji bezpośredniej nie jest decyzją administracyjną i nie stosuje się do niego przepisów kodeksu postępowania administracyjnego (por. szerz. postanowienie NSA z dnia 8 sierpnia 1994 r. ONSA 1995, nr 1, poz. 45).
- 32 C. Kosikowski: op. cit., s. 144.
- 33 Por. szerz. M. Serwatka: *Wybrane problemy zawierania umów leasingu prywatyzacyjnego*, PPH nr 9/1995, s. 8 i n. oraz A. Kidyba: *Prawo handlowe*, Warszawa 2002, s. 538 i n.
- 34 Kwestie prywatyzacji pracowniczej porusza A. Jaworski [w.] *Prywatyzacja pracownicza. Przemiany firm i ich załóg*, Warszawa 2001, s. 30 i n.
- 35 Umowa ta może być zawarta na czas nie przekraczający 15 lat (art. 52 ust. 1 ustawy).
- 36 Na gruncie ustawy prywatyzacyjnej z 1990 r. uprawnienie to przysługiwało także organowi założycielskiemu. Prof. W. J. Katner twierdzi z kolei, iż umowę tę zawiera obecnie Minister Skarbu Państwa, op. cit., s. 179.
- 37 Nadzór nad wykonaniem tego obowiązku, na podstawie art. 69 ust. 1 a ustawy, sprawują właściwi wojewodowie.
- 38 Przedstawione dane statystyczne pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Skarbu Państwa oraz Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego dotyczą przebiegu prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w latach 1990-2003; w zakresie projektów prywatyzacyjnych zaakceptowanych przez Ministra Skarbu Państwa dane obejmują stan na dzień 30 czerwca 2004 r.
- 39 Prywatyzacja tych przedsiębiorstw odbyła się w oparciu o ustawę z dnia 19 października 1991 o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. nr 107, poz. 464 z późniejszymi zmianami). Obecnie określone uprawnienia co do przejętych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej wykonuje Agencja Nieruchomości Rolnych.
- 40 Dz. U. z 1991 r., nr 18, poz. 80 z późniejszymi zmianami.
- 41 Na dzień 31 lipca 2004 r. według danych Ministerstwa Skarbu Państwa procesami prywatyzacyjnymi objęto 5590 przedsiębiorstw państwowych, a w Rejestrze Gospodarki Narodowej (REGON) według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r. figurowało 1637 przedsiębiorstw państwowych. Minister Skarbu Państwa nadzoruje obecnie 1638 spółek, w tym 477 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz 1161 spółek z częściowym udziałem Skarbu Państwa.
- 42 Wykaz według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r., Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2004, s. 1 - 9.
- 43 Wykaz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2004, s. 1 - 7.
- 44 Informacje dotyczące tych podmiotów zestawiono głównie na podstawie danych z oficjalnych witryn internetowych.
- 45 Por. szerzej: M. Drwięga: *Prywatyzacja bezpośrednia - informacja o stanie prywatyzacji bezpośredniej przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest wojewoda*, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2004, s. 1
- 46 Dz. U. nr 76, poz. 810 z późn. Zmianami.
- 47 Por. szerzej: strona internetowa www.zep.com.pl.
- 48 M. Kamiński: *Łączenie spółek akcyjnych w drodze przyjaznego przejęcia*, Toruń 2002, s.27 i n.